

DAHLIA VARIABILIS NASIL YETİŞTİRİLİR ?

Dr. H. SADULLAH AYAŞLI

Dahlia'nın, yani Yıldız Çiçeğinin, ana vatanı Meksikadır. Yerli halk arasında (A k o k o t l i) adını taşıyan bu bitkinin soğanları lezzetli bir sebze olarak revaçtır.

Bu nebat ilk defa 18. yüzyılın nihayetine doğru İspanyaya getirilerek zamanın saray bahçeleri müdürü bulunan papas CAVANILLES'e teslim edilmiştir. Mumaileyh tarafından çoğaltılan bu yeni bitkiye de, asrın ünlü botanikçisi DAHL'e izafeten, Dahlia ismi verilmiştir.

Dahlia gösterişli çiçekleri sayesinde bilâhare Avrupada büyük rağbet görmüş ve müteakip ithallerden de faydalanılarak bir çok hybridler yetiştirilmiş ve bu suretle çiçek sevenlerin bahçelerinde müstesna bir mevkiye ulaşmıştır.

Hali hazırda elimizde mevcut yüzlerce varyete vardır. Bahçıvanlar tarafından (hiç bir ilmi esasa dayanmayan, sırf amelî bir noktai nazara müstenit) dört büyük gruba taksim edilen bu çeşitler şunlardır :

1.— **D e k o r a t i f D a h l i a .** Bunların çiçekleri gayet iri, katmerli ve güzel renkli olur. Biçme çiçek halinde, sapsarı kısa olduğundan ve suda dayanmadıkları için yaramazlar. Sırf bahçelerin tezyininde kullanılmaktadırlar.

2.— **K a k t ü s v e y a r ı m k a k t ü s .** Bu çeşit Dahlia'lar bahçeleri süslemeye yaradıkları gibi biçme olarak da vazoların içinde salonları tezyine elverişlidirler. Çiçekleri nispeten iri, katmerli ve gösterişlidir. Aynı zamanda bunların sapsarı **d e k o r a t i f** lere nispetle çok daha uzun olur. **K a k t ü s** çeşitlerinin çiçek petalleri şekil itibarile dar, aşağıya doğru kıvrık olup bunların uçları sivridir. Yarım **k a k t ü s**'lerinki ise oldukça enlidir ve bunların uç kısmı fazla sivri olmaz.

3. — P o n p o n . Bunların çiçekleri her nekadar katmerli iseler de renkleri mahdut olup (beyaz, sarı, kırmızı), diğer Dahlia' larinkine nazaran daha ufak çaptadırlar. Petalleri kısa ve yuvarlak-tır. Çiçeğin heyeti umumiyesi bir «ponpon» a benzer. Bu gibi Dahlia' lar hem bahçelerin tezyininde hem de biçme yani vazo çiçeği olarak kullanılmaktadırlar.

4. — B o d u r D a h l i a . Bu gruba mensup Dahlia çeşit-lerinin fidanları yerden fazla yükselmezler, yani boyları 60 santimet-reyi aşmaz, Çiçekleri ufak ve ekseriyetle yalınkat olur. Bunlar tip itibarile bahsi geçen diğer gruplara benzemezler.

Bu güzel çiçekleri muvaffakiyetle yetiştirebilmek için bazı hu-suslara dikkat etmek lâzımdır. Evvel emirde Dahlia lar ne fazla kumsal ne de ziyade sıkı ve killi topraklardan hoşlanmadıkları göz önünde tutulmalı. Dahlia lar için tahsis edilecek olan münasip saha kışa doğru iyice bellenererek gübrenmeli ($1/2$ M³ taze inek gübresi dekar başına). İlk baharda zemini tekrar kazmak lâzımdır. Bu esna-da toprağa fosfor ve potasyum ihtiva eden kompoze bir gübre ter-kibi sunmak faydalıdır.

Nisan nihayetinde veya Mayıs başlangıcında Dahlia soğanları-nın ve fidelerinin dikimine başlamalı, şöyleki: Evvelden hazırlanmış 50 santimetre kutruna ve takriben 10 santimetre derinliğindeki ocaklara bunları yerleştirmeli ve soğan kalıplarını 3—4 santimetre-lik bir toprak tabakası ile örtmeli. Bu ocakların ara mesafeleri 60 san-timetreden eksik olmamalı. Dahlia tarlasına bitişik bir yere başka çeşit çiçeklerin ekilmesi isteniyor ise, bu gibileri en azından 2 metre uzağa yerleştirmeli. Dahlia fideleri veya soğanları dikildikten hemen sonra sulanmalıdırlar. Bundan böyle sulama işi ehemmiyet kespet-meğe başlar. Genç fidanlara her sulamada takriben 2 litre su isabet ettirmeli ve toprağın devamlı olarak rutubetli kalmasına önem ver-meli. Genç fidanların inkişafı ile mütenasip, sunulan su miktarını arttırmalı. İstanbul ve civarında gelişmiş bir Dahlia fidanının haf-tada ortalama 20 litre suya ihtiyacı olduğunu bu münasebetle hatırlatmak isterim. Bir vegetasion devri müddetince iyi yani normal ge-lişmiş bir Dahlia fidanı topraktan takriben $1/2$ ton su çeker.

Dikilmiş bir soğan kalıbından birçok sürgünler peyda olur. Bit-kinin iyi gelişebilmesi için bunların arasından en kuvvetli iki sürgü-nü muhafaza etmek suretile, diğerlerini dikkatlice çekip almalı. Fi-danların iyi serpilebilmesi için, Temmuz ayından itibaren her 15 günde bir defa fosfor ve potasyum ihtiva eden bir gübre şerbeti

sunmak icap eder. (D i c a l c i u m p h o s p h a t ve K a l i u m n i t r a t ile çok güzel neticeler sağlayabildim).

Otuz ilâ kırk santimetre yüksekliği tecavüz etmeye başlayan Dahlia sürgünlerini, fidanların yanına, toprağa saplanılan sırıklara, tercihen kendir elyafı ile bağlamalı. (R a p h i a ve pamuk ipliği çok kısa bir zamanda çürüdükleri için bu işe yaramazlar).

Dahlia fidanının daluçlarında birer çiçek goncesi meydana gelir. İri ve gösterişli çiçekler elde edebilmek için, bu arzettiğim goncelerin dibinde ve ilk yaprak çiftinin zaviyelerinin içinde beliren talî gonceleri kırmak lâzımdır. İyi bakılan Dahlia fidanları Kasım ayının ortasına kadar muntazaman çiçek açarlar.

İlk ayazları müteanip soğanları sökmeli ve ilkbahara kadar kuru ve serin fakat dondan mahfuz bir yerde saklamalı.

Şayet Dahlia'nın teksirinde nev'e mahsus karakteristik vasıfların muhafazası isteniyor ise, vegetatif arttırma usullerine başvurmak icap eder: Soğan kalıplarını müteaddit parçalara ayırarak münferiden dikmek veya sıcak yastıkta uyandırılan soğanlardan meydana gelen sürgünleri çelik yapıp daldırmak.

Tohumdan yetiştirilmiş Dahlia'lardan bazı defalar çok güzel varyetelerin hasıl olduğu görülmüştür.